

Bijlage 1: Voorbeelden tools

Het ministerie van OCW heeft in het Organisatie- en mandaatbesluit OCW opgenomen dat een mandaatregister wordt bijgehouden met specimen van de handtekeningen van de functionarissen, aan wie ondermandaat is verleend.¹ Op de website van de Rijksoverheid² wordt uitgelegd dat een burger een mail kan sturen met het verzoek om de bevoegdheid te checken van een medewerker van OCW. Ook is het mogelijk om handtekeningen te verifiëren. Bij het verzoek dient de naam van het bedrijf of de organisatie van de verzoeker en ook de reden van het verzoek vermeld te worden.

Home > Ministeries > Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap > Organisatie >

Organisatie- en mandaatbesluiten

Dit is het organisatie- en mandaatbesluit van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In dit besluit worden organisatie, taken en bevoegdheden (mandaten en volmachten) geregeld.

In het organisatie- en mandaatbesluit voor het ministerie staat:

- de organisatie van het ministerie;
- de taken en bevoegdheden van de algemene leiding.

De bevoegdheden komen tot stand via mandaat (bestuurlijke bevoegdheden) en via volmacht (privaatrechtelijke bevoegdheden).

Mandaat en volmacht op functieniveau

Bij OCW zijn mandaten en volmachten geregeld op functieniveau. Wilt u van een manager of medewerker de bevoegdheid checken op basis van zijn/haar (onder)mandaat of (onder)volmacht, en/of wilt u een handtekening verifiëren? Stuur dan een mail met uw verzoek onder vermelding van de naam van de betrokken functionaris. Vermeld ook de naam van uw bedrijf of organisatie en de reden van het verzoek. Uw mail wordt dan zo snel mogelijk beantwoord. Het mailadres is ondermandaar@minocw.nl.

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft een arbeidsovereenkomstenregeling naar lokaal recht vastgesteld voor Nederlandse ambtenaren in het buitenland die:

- Nederland in het buitenland vertegenwoordigen;
- én een arbeidsovereenkomst hebben met het Rijk.

De minister van Buitenlandse Zaken heeft daarvoor toestemming gekregen van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Het Rijksvastgoedbedrijf heeft een soortgelijke constructie als OCW. Het mandaatbesluit omvat een bepaling waarin is opgenomen dat er een mandaatregister is en dit register de namen en functies bevat aan alle werknemers aan wie ondermandaat is verleend.³ Het Rijksvastgoedbedrijf maakt gebruik van een online contactformulier, waarmee een verzoek gedaan kan worden.⁴ Dit verzoek komt op hetzelfde neer als het verzoek van OCW. Zie voor een screenshot van de webpagina van het Rijksvastgoedbedrijf de volgende pagina.

Juridische kaders

Als overheidsdienst is het Rijksvastgoedbedrijf gebonden aan de onderstaande juridische kaders:

Mandaatbesluit en mandaatregister

In het [Mandaatbesluit Rijksvastgoedbedrijf](#) staan de bevoegdheden om namens een bewindspersoon besluiten te nemen en stukken af te doen en te ondertekenen. U kunt meer informatie opvragen uit het mandaatregister via [het contactformulier](#).

¹ Artikel 11 Organisatie- en mandaatbesluit OCW 2008

² [Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl)

³ Artikel 9 Mandaatbesluit Rijksvastgoedbedrijf 2020

⁴ [Rijksvastgoedbedrijf.nl](https://www.rijksoverheid.nl)

De Tweede Kamer heeft ook een soortgelijke constructie als het OCW en het Rijksvastgoedbedrijf.⁵ Zie hieronder.

Mandaat, volmacht en machtiging

In het Besluit mandaat, volmacht en machtiging ambtelijke organisatie Tweede Kamer der Staten-Generaal worden de bevoegdheden van de ambtelijke organisatie geregeld.

In het besluit is opgenomen:

- De taken en bevoegdheden van de algemene leiding en portefeuillehouders;
- De mogelijkheid tot ondermandatering en het verstrekken van volmachten en machtigingen;
- De verplichting voor de afdeling Financieel Economische Zaken om een openbaar register van de aanvullend uitgegeven mandaten, volmachten en machtigingen bij te houden.

Het [Besluit mandaat, volmacht en machtiging ambtelijke organisatie Tweede Kamer der Staten-Generaal](#) is gepubliceerd in de Staatscourant en is in werking getreden op 30 december 2022. Voor een actueel overzicht van de geldende doorgegeven bevoegdheden verwijzen wij u naar [het register](#) (versie 30 december 2022).

Mandaat en volmacht op functieniveau

Wilt u van een manager of medewerker de bevoegdheid checken op basis van zijn/haar (onder)mandaat of (onder)volmacht, en/of wilt u een handtekening verifiëren? Stuur dan een mail met uw verzoek onder vermelding van de naam van de betrokken functionaris. Vermeld ook de naam van uw bedrijf of organisatie en de reden van het verzoek. Het mailadres is: 5.1.2e@tweedekamer.nl.

⁵ [Mandaat, volmacht en machtiging | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

Laat hier uw gegevens en vraag achter

Contactformulier Mandaatregister

Mandaatregister opvragen

* verplicht in te vullen

Organisatie (verplicht)

Naam (verplicht)

Vraag, opmerking (verplicht)

Maximaal 5000 karakters.

E-mailadres (verplicht)

Voer hier een geldig e-mailadres in. Voorbeeld: naam@domain.nl zodat wij kunnen reageren op uw vraag of opmerking.

Informatie over de verwerking van uw persoonsgegevens

Wij gebruiken uw gegevens om uw vraag te beantwoorden, waarna ze vernietigd worden. Uw informatie wordt niet met derden gedeeld.

Toon extra informatie over de verwerking van uw persoonsgegevens

Akkoordverklaring (verplicht)

☐ Ik heb gelezen en begrepen wat er met mijn persoonsgegevens wordt gedaan.

Ga verder

Juridisch kader voor het bekendmaken van mandaten en volmachten

Is een openbaar register voor mandaten en volmachten (wettelijk) verplicht?

VOLMACHT

Definitie

De bevoegdheid om in naam van een bewindspersoon de Staat te vertegenwoordigen bij het verrichten van **privaatrechtelijke** rechtshandelingen, zoals het sluiten van overeenkomsten.

Voorstel

Volmachten op te nemen (en bij te houden) in een openbaar volmachtregister, voor zover dat nog niet is gedaan. Het is immers een wettelijke verplichting.

Is een openbaar register verplicht?

- Het is wettelijk verplicht om volmachten op te nemen in een openbaar volmachtregister en in het handelsregister.
- In de mandaatbesluiten van het Kerndepartement en de DGBD, DGT en DGD is een openbaar mandaat- en volmachtregister verplicht gesteld.

Met als (beoogd) effect

- Transparantie over wie op welk gebied namens de bewindspersoon gevolmachtigd is om privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten. Volgens de wetgever moet dat voor een buitenstaander duidelijk zijn.
- Het volmachtregister biedt burgers en bedrijven ook de mogelijkheid om te controleren of een privaatrechtelijke rechtshandeling bevoegd is gedaan.

MANDAAT

Definitie

De bevoegdheid om in naam van een bewindspersoon besluiten te nemen zoals een ontheffing of vergunning. Het gaat om **publiekrechtelijke** rechtshandelingen.

Voorstel Optie 1

Houd een openbaar toegankelijk mandaatregister conform de verplichting uit de mandaatbesluiten van het KD, DGBD, DGT en DGD bij. Er kan voor worden gekozen om de mandaatbesluiten in zoverre aan te passen dat in een register alleen functienamen en bevoegdheden hoeven te staan.

Is een openbaar register verplicht?

- Er is géén wettelijke verplichting om de mandaten op te nemen in een openbaar mandaatregister, maar het bijhouden van een algemeen toegankelijk register kan volgens de wetgever als een goede vorm van bekendmaking gelden om te voldoen aan het bekendmakingsvereiste.
- In het register worden de gemandateerde bevoegdheden opgenomen en aan wie (lees: welke functie) de bevoegdheden zijn gemandateerd. Een mandaatregister op het niveau van functienamen ligt voor de hand omdat mandaat wordt verleend aan een ambt/functie en niet aan een persoon.
- In de mandaatbesluiten van het Kerndepartement en de DGBD, DGT en DGD is een openbaar mandaat- en volmachtregister verplicht gesteld.

Met als (beoogd) effect

- Een mandaatregister biedt op eenvoudige wijze transparantie over wie en op welk gebied in mandaat namens de bewindspersoon beschikt.
- Het mandaatregister biedt burgers en bedrijven de mogelijkheid om te controleren of een besluit bevoegd is genomen.

Voorstel Optie 2

Schrap de verplichting van een openbaar mandaatregister in de mandaatbesluiten van het ministerie, maar publiceer mandaatbesluiten (met functienamen) altijd in de Staatscourant om aan het bekendmakingsvereiste te voldoen. In aanvulling hierop kan een digitale tool worden ontwikkeld zodat burgers en bedrijven kunnen controleren of besluiten bevoegd zijn genomen en of een privaatrechtelijke rechtshandeling bevoegd is gedaan.

Directie
Bestuursondersteuning &
Advies

Datum
19 mei 2023

Auteur
5.1.2e

verslag

Bestuursraad 17 mei 2023

Vergaderdatum en -tijd	17 mei 2023, 11:00 – 13:00 uur
Vergaderplaats	Guldenzaal
Deelnemers	5.1.2e (voorzitter), 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (gast), 5.1.2e 5.1.2e (verslag)
Afwezig	5.1.2e

buiten verzoek

buiten verzoek

6. Update DJZ

buiten verzoek

- Hierna bespreken de BR-leden het voorstel over de ondertekening van brieven en het mandaatregister. Hierbij gaat het met name over hoeveel informatie over

medewerkers prijsgegeven wordt aan de buitenwereld. De BR-leden onderstrepen het belang dat hier zo terughoudend mogelijk mee moet worden omgegaan.

- Voor het mandaatregister komt dat neer op de optie met uitsluitend functienamen. Alleen een functienaam is voor het register voldoende. Het ondertekenen van een besluit zelf dient wel te worden gedaan met naam en functienaam.
- Conclusie:

buiten verzoek

- De BR-leden stemmen in met optie 2 ten aanzien van de mandaatregisters (alleen functienamen).
- Ten aanzien van de ondertekening van brieven stemmen de BR-leden in met het geadviseerde voorstel van DJZ om het kader te volgen (optie 1), met daarbij de kanttekening dat DJZ zal onderzoeken welke aanvullende mogelijkheden er zijn om nog meer veiligheid te creëren voor medewerkers. De BR roept op om besluiten zo hoog mogelijk in de organisatie te beleggen.

buiten verzoek

buiten verzoek

Overzicht mandaatregister SG-Cluster

Overzicht mandaatregister DG Fiscale Zaken

Overzicht mandaatregister DG van de Rijksbegroting

[illegible]

TER BESPREKING

Aan

De Bestuursraad

Directie Juridische Zaken

Inlichtingen

mw. mr. 5.1.2e

M 06 5.1.2e

5.1.2e@minfin.nl

Auteurs

mw. mr. 5.1.2e

mw. 5.1.2e

nota

Mandaatregisters

Datum

8 maart 2023

Notanummer

Bijlagen

1. Voorbeelden tools

Aanleiding

Op verzoek van de 5.1.2e geven we vanuit DJZ aan de Bestuursraad een overzicht van het op bestaande wet- en regelgeving gebaseerde juridische kader voor het openbaarmaken van mandaten en volmachten bijvoorbeeld door middel van een register.

Deze nota gaat over de mandaatbesluiten van het KD en de uitvoeringsDG's. Deze nota gaat niet in op mandaten van de bestuursorganen inspecteur/ontvanger/directeur in ontvangerszaken.

Deze nota vertoont samenhang met de nota 'namen op stukken', die eveneens op de agenda van deze Bestuursraad staat. Het gaat in beide nota's immers om de afweging, binnen de wettelijke eisen, van veiligheids- en privacyaspecten en het belang van een toegankelijke overheid.

Een mandaat is de bevoegdheid om in naam van een bewindspersoon besluiten te nemen zoals een ontheffing of vergunning. Het gaat dus om *publiekrechtelijke* rechtshandelingen. Een volmacht is de bevoegdheid om in naam van een bewindspersoon de Staat te vertegenwoordigen bij het verrichten van *privaatrechtelijke* rechtshandelingen, zoals het sluiten van overeenkomsten.

Als in deze nota wordt gesproken over het openbaarmaken van een mandaatbesluit, dan wordt daarmee bedoeld het openbaarmaken van algemene mandaatbesluiten met functienamen. Een mandaat is immers niet verbonden een persoon, maar aan een ambt/functie.

Advies

Wij adviseren u te kiezen voor één van onderstaande twee opties. Juridisch gezien zijn beide opties prima verdedigbaar. Vanuit het oogpunt van een voor de burger toegankelijke en transparante overheid zou optie 1 een voor de hand liggende optie zijn. Optie 2 zou daarentegen tegemoetkomen aan evt. zorgen van medewerkers binnen de organisatie omtrent zijn/haar veiligheid en zorgt in combinatie met 2a voor enige transparantie en een controlemogelijkheid voor burgers en bedrijven.

1. De verplichting uit de huidige mandaatbesluiten om de mandaat- en volmachtregisters openbaar te maken, uit te voeren voor zover dat nog

niet is gedaan, en (onder)mandaatbesluiten/regelingen altijd in de Staatscourant te publiceren.

- a. De mandaatbesluiten in zoverre aanpassen dat alleen functienamen en bevoegdheden in het mandaatregister hoeven te staan. In een mandaatregister hoeft immers alleen per bevoegdheid opgenomen te worden wie bevoegd is en aan welke functie/ambt de bevoegdheid is gemandateerd. Namen van ambtenaren zijn dus niet vereist.
2. De verplichting om een openbaar mandaatregister te hebben te schrappen uit de mandaatbesluiten, maar wel altijd alle mandaatbesluiten (met alleen functienamen) te publiceren in de Staatscourant. Een openbaar volmachtregister blijft verplicht.
 - a. In aanvulling hierop kan i.h.k.v. een toegankelijke en transparante overheid een specimen/online tool worden laten ontwikkeld, zoals bij het Rijksvastgoedbedrijf, OCW en de Tweede Kamer (zie bijlage), zodat de burger die een besluit heeft ontvangen een verzoek kan doen om te (laten) controleren of dat besluit bevoegd is genomen en of een privaatrechtelijke rechtshandeling bevoegd is gedaan.

Kernpunten

Kort samengevat is dit het wettelijk kader:

- Het is wettelijk verplicht om een openbaar volmachtregister te hebben.
- Het is niet wettelijk verplicht om een mandaatregister te publiceren, maar het is wel verplicht om (onder)mandaatbesluiten bekend te maken conform artikel 3:42 van de Awb.
- De wetgever ziet een openbaar mandaatregister als een nuttige wijze van bekendmaking van (onder)mandaten.
- Het ligt voor de hand om een mandaatregister te hebben op het niveau van functienamen. De bevoegdheid om een besluit te nemen is immers verbonden aan een ambt/functie.
- Er zijn diverse mogelijkheden voor voldoen aan het bekendmakingsvereiste van mandaten/mandaatbesluiten. Om burgers en bedrijven behulpzaam te zijn bij het controleren of een besluit bevoegd is genomen, kan bijvoorbeeld een online tool worden ontwikkeld.
- De mandaatbesluiten van het ministerie bevat de verplichting om een mandaat- en volmachtregister te publiceren.

Toelichting

Deze toelichting bevat het kader om te voldoen aan het bekendmakingsvereiste van mandaten en gaat in op de vraag of daarvoor een mandaatregister en de openbaarmaking van zo'n register wettelijk verplicht is. Ook wordt hier ingegaan op de vraag of een volmachtregister wettelijk verplicht is. Verder wordt er gekeken naar hoe het nu is geregeld in de mandaatbesluiten.

Wat schrijven wet- en regelgeving voor?

Volmacht

Voor volmachten is het verplicht dat er een openbaar register wordt bijgehouden waaruit blijkt aan wie een volmacht is verleend en op welke privaatrechtelijke rechtshandelingen de volmacht betrekking heeft.¹ Volgens de wetgever moet er

¹ Artikel 4, eerste lid, van de Regeling financieel beheer van het Rijk.

een openbaar volmachtregister zijn omdat het voor een buitenstaander duidelijk moet zijn wie en op welk gebied namens de minister mag handelen.² Ook moeten de volmachten in het handelsregister worden opgenomen.³

Mandaat

Algemene mandaten moeten schriftelijk worden verleend. In de memorie van toelichting (mvt) bij de Algemene wet bestuursrecht (Awb) staat dat een schriftelijk verleend mandaat een besluit is dat overeenkomstig artikel 3:42 van de Awb bekend moet worden gemaakt.⁴ Dat wil zeggen een bestuursorgaan moet zorgen voor een geschikte wijze van bekendmaking van het mandaatbesluit. In de mvt staat dat dat kan door het besluit te publiceren in de Staatscourant, maar het bijhouden van een algemeen toegankelijk register (en die te publiceren in de Staatscourant), waarin alle mandaatverleningen door een bepaald bestuursorgaan te vinden zijn, kan volgens de wetgever onder omstandigheden als een goede vorm van bekendmaking gelden, mede in verband met de regels omtrent deze materie in het privaatrecht (zie hierboven onder 'volmacht').⁵

Weliswaar wordt een mandaatregister door de wetgever en de literatuur als een nuttige, geschikte en wenselijke wijze van bekendmaking gezien,⁶ maar er is dus geen wettelijke plicht tot het opstellen van een mandaatregister. De enige eis is dat (algemene) mandaatbesluiten *bekend* worden gemaakt en dat kan ook door het mandaatbesluit alleen te publiceren in de Staatscourant. In aanvulling daarop zou dan een online tool kunnen worden aangeboden in het kader van een transparante en toegankelijke overheid, zodat de burger die een besluit heeft ontvangen een verzoek kan doen om te (laten) controleren of dat besluit bevoegd is genomen.

Indien er veel (algemene) mandaatbesluiten zijn, dan kan het echter nuttig zijn om een mandaatregister op te stellen en te publiceren. Dat is niet alleen service richting de burger, zodat die op één plek kan zien aan wie welke bevoegdheid is gemandateerd en zo kan controleren of een besluit bevoegd is genomen, maar nuttig ook voor het bestuursorgaan zelf om in één oogopslag te kunnen zien welke bevoegdheden aan wie zijn gemandateerd en zo zelf eenvoudig het overzicht houdt. Temeer als een bestuursorgaan veel (onder)mandaatregelingen heeft, dan kan het zelfs als noodzakelijk instrument worden gezien.

Wat moet een mandaatregister in ieder geval bevatten?

In een mandaatregister wordt per bevoegdheid opgenomen wie bevoegd is en aan wie (lees: welke functie) de bevoegdheid is gemandateerd. De bevoegdheid om een besluit te nemen is niet verbonden aan een persoon, maar aan een ambt/functie. Daarom ligt het voor de hand om mandaatbesluiten en mandaatregisters te hebben op het niveau van functienamen. Een register met

² Zie de toelichting bij de Regeling financieel beheer van het Rijk (Stcrt. 2018, 16621).

³ Zie artikel 16a van de Handelsregisterwet 2007 en de toelichting bij de Regeling financieel beheer van het Rijk (Stcrt. 2018, 16621).

⁴ PG Awb III, p. 446-448 (artikel 10:5 Awb); Kamerstukken II 1993/94, 23 700, nr. 3, p. 173.

⁵ PG Awb III, p. 446-448 (artikel 10:5 Awb); Kamerstukken II 1993/94, 23 700, nr. 3, p. 173.

⁶ PG Awb III, p. 446-448 (artikel 10:5 Awb); S.E. Zijlstra e.a., Mandaat en delegatie, Boom Juridische uitgevers Den Haag 2001, p. 112-113.

die opzet komt ook tegemoet aan eventuele zorgen van medewerkers binnen een organisatie omtrent hun veiligheid. Verder wordt voorkomen dat die mandaatbesluiten en registers telkens moet worden gewijzigd vanwege wisselingen in het personeelsbestand en het is dan ook niet nodig om ondermandatering aan plaatsvervangers apart te regelen.⁷

Hoe is het nu geregeld in de mandaatbesluiten van het ministerie?

In artikel 6 van het Mandaatbesluit Ministerie van Financiën 2020 is geregeld dat een mandaatregister onderdeel van dat besluit vormt. Het mandaatregister bevat de namen van de in het Mandaatbesluit gemandateerde, ondergemandateerde en gevolmachtigde functionarissen. Het mandaatregister is gepubliceerd op de website van het ministerie van Financiën, te vinden via www.rijksoverheid.nl.⁸ In het mandaatregister staan de namen, functies, directies, afdelingen en bevoegdheden van de gemandateerde, ondergemandateerde en gevolmachtigde functionarissen vermeld.

In artikel 14 van het Mandaatbesluit Directoraten-Generaal Belastingdienst, Toeslagen en Douane 2021 is geregeld dat onderdeel van dat besluit is dat er een mandaat- en volmachtregister wordt gepubliceerd. Dat mandaat- en volmachtregister bevat handtekeningen en parafen van de in hoofdstukken 2 en 3 dat Mandaatbesluit gemandateerde functionarissen. Op de website van rijksoverheid is alleen het Mandaatregister DG Toeslagen 2021 te vinden. Daarin is opgenomen de naam, functie, bevoegdheden, grondslag en duur. Overigens bevat dat register maar één mandaat en functie.⁹ Het mandaatregister, als bedoeld in artikel 14, van de Belastingdienst is niet openbaar toegankelijk. Dit in verband met het beschermen van de veiligheid van de bevoegde functionarissen van de Belastingdienst. Het mandaatregister van de Douane is ook niet openbaar toegankelijk.

Het KD en de DGBD, DGT en DGD hebben dus in hun mandaatbesluiten de verplichting opgenomen dat er openbare mandaatregisters moeten zijn. De uitvoering daarvan door het KD en de uitvoeringsDG's verschilt echter in de praktijk vanwege een andere weging van de privacy- en veiligheidsaspecten. De praktijk van de uitvoeringsDG's is ook niet in lijn met artikel 14 van het hiervoor genoemde mandaatbesluit.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

⁷ H.E. Bröring, Gst. 2003, 128.

⁸ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-financien/documenten/besluiten/2020/01/01/organisatie--en-mandaatbesluit-ministerie-van-financien>.

⁹ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-19985381-fd9e-42ae-a717-698adf86d9ec/pdf>.